

Sammanfattning av projektets första fas - informationsinhämtande

April till juni 2025

Projektet *Allemansrätten under ytan* har under våren fokuserat på att bygga en stabil kunskapsgrund inför det fortsatta arbetet. Under denna inledande fas har särskild vikt lagts vid att kartlägga juridiska ramar, miljömässiga förutsättningar samt att skapa förståelse för beteenden och vanor kopplade till vattenburet friluftsliv. Parallellt har viktiga aktörer kontaktats och ett inledande analysarbete av målgrupper påbörjats.

En omfattande kunskapsinhämtning har genomförts för att kartlägga rättsliga, ekologiska och praktiska aspekter kopplade till allemansrätten i vattenmiljöer. Arbetet har bestått av en noggrann genomgång av svenska lagar, förordningar, sedvanan och rättsliga riktlinjer, samt insamling av information från relevanta aktörer såsom forskningsinstitut, myndigheter och organisationer. Fokus har legat på att tydliggöra vad som faktiskt gäller för vistelse, aktivitet och påverkan i och vid vatten, inklusive frågor om biologisk mångfald, artskydd, vattenkvalitet och friluftslivets påverkan på marina ekosystem.

För att få en mer nyanserad bild av hur olika former av vattenburet friluftsliv påverkar känsliga ekosystem, har ett brett urval rapporter och studier från det marinbiologiska och ekologiska fältet analyserats. Exempel på aspekter som undersökts är påverkan från ankring, skräp och avfall, båttrafik, bottenpåverkan samt insamling av växter eller organismer.

Ett parallellt omvärldsarbete har inletts med fokus på nordiska jämförelser. Genom att ta del av insatser och metoder i våra grannländer hoppas projektet på att kunna identifiera goda exempel och lösningar som kan anpassas till svenska förhållanden. Samtidigt har insikter kring hur attityder, kunskapsgap och sociala normer påverkar tillämpningen av allemansrätten i vattenmiljöer börjat ta form.

Ett viktigt delmål under våren har varit att identifiera vilka kunskapsområden som är mest angelägna att lyfta fram i framtida material. Följande fyra tematiska spår har hittills bedömts som särskilt prioriterade:

1. Juridisk överblick – en lättillgänglig vägledning om rättigheter och skyldigheter i vatten enligt svensk lagstiftning, med särskilt fokus på allemansrätten under ytan.
2. Miljöpåverkan och biologisk mångfald – konkreta exempel på hur olika aktiviteter påverkar exempelvis grunda vikar, ålgräsängar, skärgårdar och andra känsliga ekosystem.
3. Beteenden och vanor – insikter och förslag på hur vardagligt friluftsliv kan justeras för att minska påverkan, såsom hantering av utrustning, ankring, hygien i naturen och insamling av naturmaterial.

Svenska Båtunionen

4. Vägledande principer för hållbart vattenliv – framtagande av praktiska och inspirerande riktlinjer som kan användas av privatpersoner, föreningar, båtklubbar och andra aktörer för att stödja mer hållbara beteenden och uppmuntra fler att bedriva vattenburet friluftsliv.

Arbetet med att fördjupa och bredda kunskapsunderlaget fortsätter under sommaren och hösten. Fokus kommer att ligga på den internationella omvärldsanalysen samt vidare dialog med aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Syftet är att förankra arbetet i både evidens och praktiska behov, och skapa förutsättningar för material som upplevs som relevant, begripligt och användbart.

I takt med att insamlad kunskap växer, inleds nu också arbetet med att bearbeta och strukturera innehållet inför framtagandet av projektets första material. Målet är att redan efter sommar ha det första utkastet på utbildningsmaterial som kan, i samråd med andra aktörer, provköras och förbättras för att sedan ligga till grund för kommande utbildningar, kommunikationsinsatser och riktlinjer som riktar sig till personer som vistas i, på och vid vatten.

Under tiden pågår även arbetet med att ta fram en övergripande tidsplan och budget för projektets nästa fas. Det omfattar både utveckling av utbildningspaket och strategisk kommunikation riktad till de olika målgrupperna. Målet är att kunna lansera de första färdiga materialen i början av 2026, och bygga vidare på det med tillhörande informationskampanjer och samarbeten som gör det enklare att förstå och värna allemansrätten under ytan.

Slavica Lukic Stojanovic

Stockholm, 20250625